

**BIBLIJSKO - MOLITVENA ZAJEDNICA
SVETI PETAR I PAVAO**

ZADNJA VEČERA – PASHA SVIJETA

Židovi izlaze iz Egipta spasenjskom Božjom intervencijom

Dan prije svoje smrti Isus slavi sa svojim učenicima Pashu. Pashalna je večera ujedno i njegov oproštaj s njima, zadnja večera, jer odlazi ocu. Da bismo shvatili svu dubinu ovoga čina, moramo imati pred očima određene podatke i spoznaje. Prije svega što je to Pasha i koje je njeno značenje? Sama riječ vjerojatno dolazi od aramejskog **glagola 'pasah'** što znači **'prolaziti'**. Slaveći Pashu Židovi su proživljavali spasenjski **prolaz Jahvin** koji ih je oslobodio robovanja u zemlji egipatskoj.

Mojsije, vođa Izraelaca naredio je da svaka obitelj zakolje janje koje će se blagovati te večeri. Krvlju toga janjeta neka se poškrope dovraci kuća. **Te će noći Jahve proći zemljom** egipatskom i osloboditi Izraela. Dva su temeljna znaka tog spasenjskog prolaza Božjeg: **janje i krv janjetova**. Od svakog izlaska iz Egipta, Židovi su svake godine svečano slavili Pashu i ona je bila središnji njihov blagdan.

Pasha u Isusovo vrijeme

Pasha kakvu je zatekao Isus bila je obredna večera koju je predvodio domaćin. On je na početku blagoslovio čašu vina i pružio sustolnicima da piju iz nje svi po redu. Zatim bi izrekao blagoslov nad kruhom (beskvasnim) i drugim jelom (kiselo zelje, vazmeno janje...) i tada se blagovalo. Jelo se i gorko zelje umakano u kašu jabuka, oraha i smokava. **Tada je netko, obično najmlađi, zapitao što to sve znači.**

Slijedilo je čitanje biblijskih tekstova i tumačenje izlaska iz Egipta. Zatim se pila **druga čaša** vina nad kojom je domaćin izgovorio ili otpjevao psalam (Ps 113-114). Onda je dolazilo **pranje ruku i nogu, pa večera u punom smislu te riječi**. Na kraju se pila **treća čaša** tzv. 'blagoslovna' (žid. 'berakha', grč. 'euharistia'). **Janje za tu pashalnu večeru klalo se u hramu toga dana poslije podne.**

Dimenzije Pashe

Što je za Židova značila Pasha? Ona je za njih imala na neki način trodimenzionalni karakter: **najprije memorijalni**, sjećala ih je na veliki spasenjski događaj oslobođenja njihovih otaca iz egipatskog ropstva: **zatim mistagoški**, tj. blagujući Pashu Židovi su doživljavali da se toga časa i oni uključuju u veliku povorku naroda koja izlazi iz Egipta po spasenjskoj intervenciji Jahvinoj; **i treća**, blagujući Pashu Židovi su u nadi čekali ponovni spasenjski zahvat Jahvin, zahvat mesijanskog vremena, pravo oslobođenje.

Kronologija Pashe

S obzirom na kronologiju imamo dva različita izvještaja (sinoptici i Ivan) kada je Isus slavio Pashu s učenicima. Da li je to bilo 14 nisana (sinoptici) 'prvog dana beskvasnih kruhova' kada se obično slavila (usp. Mk 14,12). ili po Ivanu (13,1) a to 'bijaše pred blagdan Pashe'. Danas se ova Ivanova kronologija smatra vjerodostojnijom, povijesno točnijom. Ako je ova kronologija točna, onda je to Isus učinio namjerno. U tom bi slučaju drugi dan, kad su se u hramu klali pashalni jaganjci on upravo visio na križu.

Isus je kućedomaćin

Po opisu evanđelista Isus se ponaša kao kućedomaćin, vodi čitav tok pashalne večere; uzima čašu i otvara večeru (Lk 22,17). Ali ipak to nije bila uobičajena pashalna večera. Isus uzima kruh i nakon blagoslova, lomeći ga i dajući učenicima on izgovara riječi: 'Uzmite i jedite od ovoga svi, jer **OVO JE TIJELO MOJE**. Jednako tako i nad čašom na kraju večere, pružajući je učenicima govori: 'Uzmite i pijte iz nje svi, jer **OVO JE KRV MOJA** novoga i vječnoga saveza koja se proljeva za vas i za mnoge na oprostjenje grijeha'. Dodaje na kraju svoju oporučnu želju: '**To činite meni na spomen!**'.

Novo pashalno janje: Isus

Pa gdje su pashalni znakovi: **janje i krv?** Vrlo je indikativno što se u evanđeoskim izvještajima ne spominje janje. Umjesto toga spominje se Tijelo Isusovo, koje Isus daje blagovati učenicima ('uzmite i jedite...'). Spominje se i njegova Krv koja se prolijeva za ljude. I evo novih pashalnih znakova: Tijelo i krv Isusova! A janje? **Pa Isus je novo pashalno janje.** Nije li ga još Krstitelj očitovao: 'Evo jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta (Iv 1,29). Ako li je Isus novo janje, nije li ovaj trenutak i nova Pasha? I tu je srž čitavog događaja:

PRIPRAVITE PUT
GOSPODINU
PORAVNITE MU STAZE...

EVO
JAGANJCA BOŽJEGA
KOJI ODNOSI
GRIJEH SVIJETA

SADA JE PASHA SVIJETA, spasiteljski prolaz Božji kojim Bog zahvaća čitav svijet i oslobađa ga po novom janjetu, Sinu svomemu Isusu! To je razlog zašto je Isus zadnju večeru kao i svoju muku i smrt stavio u okvir židovske pashe. Želio je očitovati da se taj osloboditeljski i spasenjski prolaz Jahvin upravo po njemu događa. Sada se zbiva oslobođenje svijeta. Sada narod i čitavo čovječanstvo izlazi iz ropstva! **Ono što je Židov vjekovima čekao sada je tu!** Ali daleko radikalnije, jer Bog po Isusu zahvaća spasenjski čitavo čovječanstvo! Tako je zadnja večera ostvarena Pasha – spasiteljski prolaz Božji ovim svijetom kroz novo pashalno janje: **Isusa iz Nazareta!**

Jedinstvo Velikog četvrtka i petka

Uočimo li pomnije Isusove riječi nad kruhom i čašom, tada vidimo da se događaj posljednje večere potpuno naslanja na ono što se dogodilo drugog dana, **na Isusovu muku i smrt**. Pružajući učenicima razlomljeni kruh Isus im govori da je to Tijelo koje se daje (žrtveni izraz) i da je to Krv koja se proljeva (također žrtveni izraz). **A to onda znači da je Isusova žrtva drugog dana (Veliki petak) i događaj zadnje večere (Veliki četvrtak) jedan cjeloviti događaj.** Ono što je povezivalo ta dva dana u jednu cjelinu bila je Isusova osoba, njegovo potpuno predanje Ocu koje je bilo jedno te isto u oba čina kao i njegovo žrtveno Tijelo i Krv darovano za svijet.

Isus je vremenski anticipirao na zadnjoj večeri sutrašnji dan, ali je to ustvari bilo jedno te isto. **Možda je tu najdublji razlog, ako je točna Ivanova kronologija, što je Isus slavio pashalnu večeru dan ranije, i da je doista u trenutku kad su se u hramu klali pashalni jaganjci, on pravi Jaganjac Božji visio na križu za spasenje svijeta.** Učenici su nedvojbeno (posebno u svjetlu Isusovog uskrsnuća) upoznavali da se u Isusu dogodila velika Pasha svijeta. U tom će smislu Pavao apostol napisati u svojem pismu Korinćanima da je 'žrtvovana Pasha naša, Krist' (1 Kor 5,7).

Blagovali su pravo Tijelo i Krv Isusovu

Drugo pitanje koje se postavlja jest: što su blagovali učenici primajući od Isusa kruh nad kojim je izgovorio da je to njegovo Tijelo i pijući iz čaše nad kojom je izrekao da je to njegova Krv. Po onome što piše Pavao apostol opisujući događaj zadnje večere (a to je najstariji izvještaj koji imamo) to je bilo pravo Tijelo Isusovo i prava njegova Krv u znakovima kruha i vina. Evo tog Pavlovog teksta:

'Doista, ja od Gospodina primih što vama predadoh: Gospodin Isus one noći kad bijaše predan uze kruh, zahvalivši, razlomi i reče: **Ovo je tijelo moje – za vas.** Ovo činite meni na spomen. Tako i čašu po večeri govoreći: **Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi. Ovo činite, kad god pijete meni na spomen.** Dosita, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete, dok on ne dođe. Stoga tko god jede kruh ili pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje.' (1 Kor 11,23-27).

Ostvarenje govora u Kafarnaumu

Da je to pravo Tijelo Isusovo i prava Krv bez svake je dvojbe. Tu tvrdnju Pavao snažno postavlja protupitanjem 'Čaša blagoslovna koju blagoslivljamo, nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo, nije li zajedništvo tijela Kristova?' (1 Kor 10,16). Na zadnjoj večeri Isus je ostvario svoje obećanje izrečeno u sinagogi Kafarnauma da će dati svoje Tijelo za jelo i svoju Krv za piće (pročitati šesto poglavlje Ivanova Evanđelja).

ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM,
GOVORI GOSPODIN,
LJUBITE JEDNI DRUGE,
KAO STO SAM JA LJUBIO VAS.

- IV 13,34

Iz Pavlovog je izvještaja jasno da Isusova zajednica čini spomen njegove zadnje večere kadgod se sastaje na svoj sastanak. Time ona ispunja Isusovu oporučnu želju sa zadnje večere: **'To činite meni na spomen'**. Tako to traje do dana današnjega. Svaki puta na svojem sastanku činimo spomen Isusove Zadnje večere, donosimo kruh i vino, izgovaramo one iste Isusove riječi. Danas se takav sastanak zove 'Misa', 'Euharistija', a prvi kršćani su ga zvali i 'lomljenje kruha'.

